

Kuntatalouden uudistus

Suomen julkisen talouden keskeinen haaste on kuntien lakisääteisten tehtävien epätasainen taloudellinen rasite. Kunnat joutuvat järjestämään ja rahoittamaan palvelut pääosin omalla verotuksellaan, mikä altistaa ne velkaantumiselle, alueellisille eroille ja päällekkäiselle hallinnolle.

Uudistuksessa kaikki lakisääteiset palvelut siirrettäisiin valtion vastuulle ja rahoitettavaksi valtakunnallisilla, yhtenäisillä rakenteilla. Tämä poistaisi päällekkäisen hallinnon, toisi synergiaetuja keskittämällä hallintoa, henkilöstöhallintoa ja hankintoja sekä yksinkertaistaisi valtionosuuksien järjestelmää.

Lakisääteisten tehtävien poistuessa kuntien kunnallisveron tarve käytännössä häviäisi. Kunnat voisivat kerätä vain pienen veron vapaaehtoiseen paikallisiin palveluihin, ja velanotto kiellettäisiin. Kuntien talous perustuisi tasapainoiseen, velattomaan toimintaan, keskittyen paikalliseen kehittämiseen, kaavoitukseen ja yhteisöllisyyteen. Kriisikuntien riski poistuisi ja kuntataloudesta tulisi ennakoitavampi.

Valtion verotuksen nousu kompensoisi rahoitusvastuun kasvua, mutta kokonaisveroaste ei välttämättä kasvaisi, sillä päällekkäisyydet vähenisivät ja keskitetyt järjestelmät tuottaisivat säästöjä. Yhden toimijan malli parantaisi talouden ohjausta, mahdollistaisi pitkäjänteiset päätökset ja selkeyttäisi vastuunjakoa.

Uudistus muuttaisi kuntien roolia perusteellisesti: itsehallinto keskittyisi paikallisiin valintoihin ja elinvoiman edistämiseen, kun valtio huolehtisi peruspalveluista tehokkaasti ja tasapuolisesti. Ylivelkaantuneiden ja näivettyneiden kuntien tilanne helpottuisi, kun lakisääteisten palveluiden kustannuspaine ja pakolliset investoinnit poistuisivat. Väestökato ja ikääntyminen eivät enää heikentäisi taloutta, velkakierre katkeaisi ja veroprosentti voisi laskea lähes nollaan.

Tuloksena olisi hallinnollisesti kevyt, taloudellisesti vakaa ja rakenteellisesti selkeä julkinen sektori, jonka palvelut olisivat tasalaatuisia ja kustannustehokkaita – myös pienimmissä ja haavoittuvimmissa kunnissa.